

► Wegwijs in justitie

In de hoofdrol bij justitie

De instellingen

Meer informatie

Justitie in de praktijk

Ministerie van Justitie

U bent slachtoffer

U kan als slachtoffer van een misdrijf klacht indienen bij een politiedienst. Een politieambtenaar neemt de klacht op in een proces-verbaal*. Vraag naar het nummer van het proces-verbaal en het bevoegde parket* zodat u de zaak verder kan opvolgen.

Het strafonderzoek verloopt onder de leiding van het parket. Het parket kan verschillende beslissingen nemen:

- > Het parket stelt aan de dader **een minnelijke schikking** voor. Dit kan alleen als de dader toegeeft aansprakelijk te zijn voor uw schade en minstens een deel van de schade is vergoed.
- > Het parket stelt **een bemiddeling in strafzaken** voor, waarbij de dader wordt gevraagd uw schade te herstellen en hiervan het bewijs te leveren. U kan als slachtoffer, als u daarmee instemt, in de bemiddelingsprocedure worden betrokken.
- > Het parket geeft het onderzoek in handen van een onderzoeksrechter. In dat geval spreekt men van **een gerechtelijk onderzoek**. Wanneer het is afgerond, spreekt de raadkamer (een onderzoeksgerecht) zich uit over het verdere verloop van de zaak.
- > Het parket meent dat er voldoende bezwaren zijn om te vervolgen en brengt de verdachte voor **het vonnisgerecht**. De strafrechter* zal over de zaak beslissen en eventueel de beklaagde* tot een straf veroordelen.
- > Het parket meent dat er onvoldoende bezwaren zijn of dat vervolging niet mogelijk of opportuun is, en beslist **de zaak te seponeren**.

* zie de verklaringen op bladzijden 10 en 11.

U kan **de hoedanigheid van benadeelde persoon** verkrijgen door een verklaring af te leggen op het secretariaat van het parket. Dit verleent u het recht om op de hoogte te worden gebracht van:

- > de eventuele seponering en de reden daarvan;
- > het instellen van een gerechtelijk onderzoek;
- > de vaststelling van een zittingsdag voor het onderzoeks- of vonnisgerecht.

Kijk ook de verzekeringen die u heeft afgesloten grondig na, zoals de rechtsbijstandsverzekering. Contacteer desgevallend uw verzekeringsmakelaar.

▶ **HOE BEKOMT U VERGOEDING VAN UW SCHADE?**

Uw klacht en de hoedanigheid van benadeelde persoon volstaan niet om vergoed te worden voor de geleden schade. Indien u niet op vrijwillige basis volledig vergoed wordt, is het noodzakelijk dat u bij de bevoegde rechter een burgerlijke vordering* instelt.

U kan dit doen door u **burgerlijke partij** te stellen. Dit gebeurt door middel van een eenvoudige verklaring voor de onderzoeksrechter, voor de raadkamer of voor de strafrechter.

Als burgerlijke partij heeft u bepaalde rechten. Ten vroegste na een maand kan u **de onderzoeksrechter** vragen om inzage van het deel van het strafdossier dat betrekking heeft op de feiten die tot de burgerlijke partijstelling* hebben geleid.

U mag ook vragen om een bijkomende onderzoekshandeling te stellen. Dit gebeurt door middel van een verzoekschrift. Raadpleeg hierover uw advocaat.

U kan ook zelf een gerechtelijk **onderzoek op gang brengen** door klacht met burgerlijke partijstelling neer te leggen bij de onderzoeksrechter. Hiervoor moet u een bepaald bedrag betalen.

U kan dit bijvoorbeeld noodzakelijk achten wanneer u niet akkoord gaat met de seponering door het parket. Dit kan enkel bij misdaden of wanbedrijven, niet bij overtredingen.

In bepaalde gevallen kan u de vermoedelijke dader rechtstreeks laten dagvaarden voor de strafrechter en schadevergoeding eisen; raadpleeg hierover uw advocaat. **Het vorderen van een straf blijft voorbehouden aan het openbaar ministerie.**

U kan er de voorkeur aan geven om uw eis om schadevergoeding te formuleren voor een burgerlijke rechter, bijvoorbeeld nadat het parket de zaak heeft geseponeerd. U moet dan zelf, aan de hand van het strafdossier, aantonen dat de tegenpartij aansprakelijk is voor uw schade.

De zaak wordt door middel van dagvaarding*, of door vrijwillige verschijning, voor de burgerlijke rechter gebracht. In bepaalde gevallen, bijvoorbeeld bij een verkeersongeval, kan de verzekeraar van de aansprakelijke rechtstreeks aangesproken worden.

De procedure wordt afgewikkeld volgens de regels die eigen zijn aan de burgerlijke rechtbanken.

Hou er rekening mee dat **de burgerlijke rechter gebonden is door de eventuele uitspraak van de strafrechter**. Zo zal, in voorkomend geval, de afhandeling voor de burgerlijke rechter geschorst worden tot de strafrechter uitspraak heeft gedaan.

▶ HET BEWIJS VAN UW SCHADE

U moet aantonen dat u schade heeft geleden door een fout van de dader (nl. het misdrijf) en dat er een oorzakelijk verband tussen fout en schade bestaat. U legt daarbij best een dossier aan dat u kan overhandigen aan de rechtbank.

De schade kan bestaan uit:

- > lichamelijke schade: de opgelopen kwetsuren. Deze kan u aantonen door middel van medische attesten en verslagen. Bij ernstige kwetsuren kan de rechtbank een geneesheer aanstellen en hem de opdracht geven om uw letsels te onderzoeken en te omschrijven in een deskundig verslag.
- > morele schade: het fysieke en psychische leed dat door het misdrijf is veroorzaakt.
- > materiële en economische schade: verzamel de nodige stukken zoals bewijzen van uw persoonlijke opleg voor medische uitgaven, facturen, kwijtingen, attesten van de werkgever of mutualiteit inzake inkomstenverlies.

▶ EEN ADVOCaat: UW KEUZE

De bijstand van een advocaat is zeer nuttig, zeker als het om een ingewikkelde zaak gaat. U bent evenwel niet verplicht er een te raadplegen.

U kiest vrij uw advocaat. De erelonen moet u zelf betalen; u kan deze niet terugvorderen van de tegenpartij.

Personen met onvoldoende inkomsten kunnen om de **kosteloze aanstelling van een advocaat** verzoeken

(vroeger pro deo genoemd). Wend u hiervoor tot het bureau voor juridische bijstand dat bij elke balie is ingesteld. Voor uw eventuele persoonlijke financiële bijdrage wordt rekening gehouden met uw inkomsten.

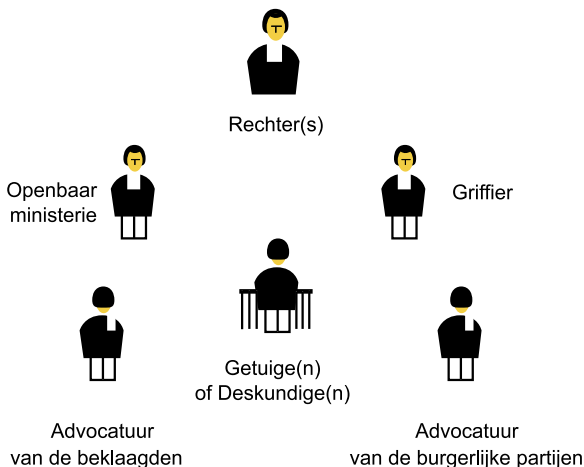
Neem zo snel mogelijk contact op met uw advocaat zodat hij uw dossier kan voorbereiden.

Uw advocaat mag in uw naam optreden op de rechtbank; u heeft evenwel het recht om persoonlijk aanwezig te zijn.

▶ HOE VERLOOPT DE TERECHTZITTING VOOR DE STRAFRECHTER?

Zorg dat u op tijd bent wanneer u beslist aanwezig te zijn op de zitting. Informeer **bij de deurwaarder** of u zich in de juiste zaal bevindt. De zitting is in principe openbaar.

De plaatsen die worden ingenomen zijn:

De zitting verloopt in de regel als volgt:

- > de beklaagde wordt ondervraagd;
- > de eventuele getuigen en deskundigen worden gehoord;
- > de burgerlijke partij draagt zijn eis voor: dit kan door middel van een geschreven conclusie maar ook mondeling;
- > het openbaar ministerie vordert de straf;
- > de verdediging van de beklaagde* geeft zijn pleidooi;
- > de partijen kunnen repliceren indien ze dit wensen;
- > de debatten worden gesloten.

Begeef u naar voor in de zaal als u zich nog burgerlijke partij wil stellen; dit kan als de voorzitter uw zaak afroept of na het verhoor van beklaagde en getuigen. Overhandig uw dossier aan de voorzitter; voorzie een kopie voor uzelf en de tegenpartij. De voorzitter zal akte verlenen van uw vraag om schadevergoeding.

De rechtbank kan de zaak uitstellen tot een latere datum, bijvoorbeeld omdat het dossier onvolledig is. Noteer deze datum zorgvuldig.

Als de rechter in afwezigheid van de beklaagde of zijn advocaat uitspraak doet, spreekt men van **een vonnis bij verstek**.

De rechtbank beraadslaagt buiten aanwezigheid van de partijen. Doorgaans wordt **de uitspraak uitgesteld** tot op een latere datum. Informeer bij de griffie indien u of uw advocaat niet aanwezig kon zijn bij de uitspraak.

▶ WAT INDIEN U NIET AKKOORD GAAT MET HET VONNIS ?

U kan hoger **beroep instellen** tegen de uitspraak van de rechtbank:

- > indien de rechtbank uw vraag om schadevergoeding heeft afgewezen;
- > indien u het toegekende bedrag te laag vindt .

U kan geen hoger beroep aantekenen omdat u de straf te licht vindt; **dit komt uitsluitend toe aan het openbaar ministerie.**

Raadpleeg uw advocaat om te oordelen of het zinvol is hoger beroep aan te tekenen. Beslis snel, want in strafzaken moet het in de regel binnen de 15 dagen worden ingesteld. Het wordt aangetekend op de griffie van de rechtbank waar het vonnis is uitgesproken. Op **de griffie** kan men u verdere uitleg verschaffen.

De zaak zal door een hogere rechtsinstantie opnieuw worden onderzocht en behandeld; plaats en datum worden u meegedeeld. De procedure in hoger beroep is ongeveer gelijk aan deze hiervoor beschreven. U hoeft zich niet opnieuw burgerlijke partij te stellen. **U kan zich evenwel niet voor het eerst burgerlijke partij stellen in hoger beroep.**

▶ WAT ALS DE SCHADEVERGOEDING NIET WORDT BETAALD ?

Als de dader de toegekende schadevergoeding niet vrijwillig betaalt, kan u het vonnis laten betekenen en ten uitvoer leggen door tussenkomst van **een gerechtsdeurwaarder**. Zo kan eventueel beslag gelegd worden op een deel van het loon of de inboedel van de veroordeelde.

Als het misdrijf **een opzettelijke gewelddaad** vormt, kan u onder welbepaalde voorwaarden aanspraak maken op een financiële hulp van de Staat. De Commissie voor hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden beslist over de toekenning ervan. Vraag naar de brochure *“Financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden”*.

▶ **WAT ALS DE DADER**

IN DE GEVANGENIS BELANDT ?

Wat houdt de opgelegde gevangenisstraf concreet in ? Hoe zit het met de kansen op een voorlopige of een voorwaardelijke **invrijheidstelling** ? Wat is interne-
ring ? Welke stem heeft u als slachtoffer in de procedure die kan leiden tot een voorwaardelijke invrijheid-
stelling ?

Een antwoord op deze en andere vragen kan u vinden in de brochure *“Wanneer de dader achter tralies verdwijnt ... Wat te verwachten als slachtoffer ?”*.

▶ **WIE KAN U VERDER NOG HELPEN ?**

Als u tijdens de gerechtelijke procedure ondersteuning of specifieke informatie wenst, kan u zich wenden tot **een justitieassistent belast met het slachtofferont-
haal**. Deze informatie betreft onder andere het verloop van de procedure, de mogelijkheden van rechtsbij-
stand en psychosociale hulp, de behandeling van de zaak voor het vonnisgerecht.

Voor **psychosociale hulp** kan u zich wenden tot een centrum voor slachtofferhulp.

Indien nodig, zal u door dit centrum worden doorver-
wezen voor verdere gespecialiseerde hulp. De dien-
sten voor hulpverlening zijn onafhankelijk van politie

en justitie. De adressen van de centra kan u onder meer bekomen bij de justitieuizen en de politiediensten.

Raadpleeg de brochure *“Uw rechten als slachtoffer van een misdrijf”* voor meer uitgebreide informatie.

▶ VERKLARINGEN

Beklaagde

De persoon die verdacht wordt van een strafbaar feit en zich hiervoor moet verantwoorden.

Burgerlijke vordering

Vordering waarbij de benadeelde of zijn rechthebbenden schadevergoeding eist van de persoon die de schade heeft berokkend.

De benadeelde van een misdrijf kan de hoedanigheid van burgerlijke partij aannemen voor de onderzoeksrechter, de raadkamer of het vonnisgerecht.

Een eis om schadevergoeding kan ook ingeleid worden voor een burgerlijke rechtbank.

Dagvaarding

Officieel geschrift waarbij de gedaagde wordt aange-
maand om voor een rechtbank te verschijnen.

Openbaar ministerie, parket

Orgaan dat over de toepassing van de strafwet waakt en de belangen van de maatschappij verdedigt.

Dit kan door een verdachte te vervolgen en voor de strafrechter te brengen. Aan het hoofd staat per hof van beroep een procureur-generaal; op het niveau van het arrondissement bevinden zich de procureurs des Konings.

Proces-verbaal

Geschrift waarin de politie alle nuttige inlichtingen in verband met het misdrijf opneemt en dat wordt bezorgd aan het parket.

Strafvordering

Vordering waarbij het parket, naar aanleiding van een misdrijf, voor de strafrechter de toepassing van de strafwet eist.

Strafrechter, vonnisgerecht

De strafrechter zetelt in een vonnisgerecht en spreekt zich uit over de grond van de zaak. Hij kan de dader veroordelen tot een straf en aan de burgerlijke partij een schadevergoeding toekennen. Hij kan de dader ook vrijspreken, bijvoorbeeld wanneer hij de feiten niet bewezen acht.

Ministerie van Justitie

Secretariaat-Generaal

Informatiedienst

Waterloolaan 115

1000 Brussel

Tel: 02/ 542.65.11

Nuttig adres:

Commissie voor hulp aan slachtoffers

van opzettelijke gewelddaden

Waterloolaan 115

1000 Brussel

Tel: 02/542.65.11

<http://www.just.fgov.be>